

**НОРМАТИВНО-ПРАВОВА РЕГЛАМЕНТАЦІЯ СФЕРИ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ ДОКУМЕНТІВ
ДЛЯ ДІЇ ЗА КОРДОНОМ**

Здійснено комплексне дослідження національно-правових і міжнародно-правових норм, що регулюють діяльність уповноважених органів у ході реалізації процедури легалізації в Україні. Проаналізовано нормативно-правові акти, відповідно до яких в Україні здійснюється консульська легалізація документів для дії за кордоном, та визначено особливості процедури проставлення штампа «Apostille», як способу легалізації документів, передбаченого Гаазькою Конвенцією.

Ключові слова: легалізація документів для дії за кордоном, правова процедура, консульська легалізація документів, проставлення штампа «апостиль», нормативно-правова регламентація.

Постановка проблеми. У сучасному глобалізованому світі поглиблення міжнародного співробітництва держав, інтенсифікація утворення різноманітних державних союзів і тенденція до їх відкритості викликає необхідність створення єдиного документообігу. Диверсифікація та розширення міжнародних зносин не тільки між державами, а й між індивідами й організаціями призводить до виникнення ситуацій, у яких важливим є збереження повного обсягу законної дії офіційного документа, виданого на території однієї держави, на території іншої.

У процесі формування транснаціонального простору, коли правові системи сучасних держав повинні мати необхідні механізми визнання, надання юридичної сили, дозволів та узаконення певних об'єктів, суб'єктів, дій, як на внутрішньо-державному, так і на міжнародному рівнях, зростає значення легалізації документів [1, 3-4].

Ступінь наукової розробки проблеми. Зважаючи на те, що термін «легалізація» походить від латинського слова *legalis* – законний і характеризує надання законної сили, перехід до легального стану [2, 145], зрозуміло, що елемент легалізації у тому чи іншому ступені наявний у більшості юридично значущих процедур. Саме тому питання легалізації побіжно згадується у методично-науковому напрацюванні дослідників різних галузей права: адміністративного (В. Авер'янова, О. Андрійко, І. Коліушко, В. Тимошук, Г. Писаренко), кримінального (М. Мельничук), міжнародного (В. Попко, Т. Портер). Лише незначна кількість досліджень легалізації торкається питання легалізації документів для дії за кордоном в Україні. Зокрема, деякими українськими правниками вивчалися окремі аспекти апостилювання, як одного із видів легалізації (Н. Бондарчук, Т. Гоман, Д. Курдельчук, К. Радзієвський, В. Сметана).

Актуальність, перспективність і своєчасність дослідження зумовлена тим, що на сьогодні в Україні майже відсутні публікації, в яких вивчалися б особливості та проблемні моменти правового регулювання легалізації документів для дії за кордоном, тоді як наявність значних труднощів у правозастосовчій практиці легалізаційної сфери свідчить про необхідність детального дослідження й узагальнення як міжнародно-правової, так і національно-правової регламентації процедури легалізації для вдосконалення законодавчої бази у цій сфері.

Відповідно до викладеного, **метою статті** є дослідження комплексу національно-правових та міжнародно-правових норм, що регулюють діяльність уповноважених органів і осіб у ході реалізації процедури легалізації в Україні, виявлення особливостей нормативного регулювання різних способів легалізації документів для дії за кордоном.

Виклад основного матеріалу. Основою дослідження нормативно-правової регламентації легалізації документів для дії за кордоном є вузьке розуміння процесу легалізації, як надання юридичної сили документу, який був виданий органами влади іноземної держави [3, 224]. Оскільки легалізація є формою правозастосування, своє правове виявлення цей процес знаходить у конкретній нормативно-визначеній процедурі, що складається із взаємопогоджених упорядкованих стадій. Правовий механізм нормативної регламентації процедури легалізації документів в Україні для використання на території іноземних держав становлять національні норми, що містяться у кодифікованих актах, законах і відомчих посадових інструкціях, та міжнародні договори щодо дійсності конкретних видів офіційних документів на території країн учасниць договору.

Загальні засади необхідності підтвердження дійсності та юридичної сили документа, вида-

ного в іноземній державі, визначено у статті 13 Закону України «Про міжнародне приватне право» від 23 червня 2005 р. [4], де зазначається, що документи, видані уповноваженими органами іноземних держав у встановленій формі, визнаються дійсними в Україні в разі їх легалізації, якщо інше не передбачено законом або міжнародним договором. Отже, вибір правової процедури легалізації конкретного документа перебуває у прямій залежності від наявності міжнародного договору, норми якого регулюють певну сферу документообігу між конкретними країнами. За загальними правилами, у випадку відсутності міжнародного договору документи, що складені на території однієї країни, можуть бути визнані на території іншої країни за умови їх консульської легалізації. Другий закріплений нормативно-правовими актами спосіб легалізації документів для дії за кордоном – проставлення штампа «Apostille» на підставі норм Гаазької Конвенції, що скасовує вимогу легалізації офіційних документів, 1961 року (далі – Конвенція) [5].

Відповідно до Юридичної енциклопедії, консульська легалізація – це встановлення і засвідчення дійсності підпису на документах, відповідності їх законам держави перебування консула. Консул легалізує документи, складені за участю владних органів консульського округу або такі, що виходять від цих органів. Існує також практика консульської легалізації документів, складених у державі, яку представляє консул, і призначених для пред'явлення у державі перебування [6, 465].

Основним нормативно-правовим актом, що регулює порядок консульської легалізації документів в Україні, є затверджена наказом МЗС України від 4 червня 2002 року № 113 «Інструкція про порядок консульської легалізації офіційних документів в Україні і за кордоном» (далі – Інструкція) [7]. Цей нормативно-правовий акт поділяється на 7 розділів, у яких зазначено перелік підстав і документів, які не підлягають легалізації та які не можуть бути легалізовані; визначено межі компетенції органів дипломатичної служби України з питань консульської легалізації; встановлено вимоги до офіційних документів, які приймаються на легалізацію; визначено порядок легалізації офіційних документів в Україні; визначено порядок легалізації офіційних документів за кордоном, а також порядок реєстрації легалізованих офіційних документів. У додатках до Інструкції міститься зразок легалізаційних штампів і написів (хоча у самому тексті

документа чітких вимог до розміру та форми напису не встановлено).

Вивчаючи цей документ, не можна не помітити, що виклад норм у розділах Інструкції не має чіткого систематизованого характеру. Наприклад, положення про необхідність наявності зразків печаток і підписів посадових осіб, уповноважених здійснювати дії із консульської легалізації документів, у Департаменті консульської служби МЗС України, закордонних дипломатичних установах України повторюється чотири рази – у п. 1.9., 4.4., 5.3. та 6.2.

Наявність прогалін і неточностей у регулюванні процедури консульської легалізації документів для дії за кордоном зумовили необхідність надання додаткових роз'яснень офіційними компетентними органами. Наприклад, роз'яснення Міністерства юстиції України від 12.01.2011 «Консульська легалізація офіційних документів» [8] містить часткову інформацію щодо проведення процедури консульської легалізації документів, виданих на території України, та окреслює низку додаткових вимог до документів, що подаються на консульську легалізацію.

Окрім Інструкції, деякі норми щодо консульської легалізації документів для дії за кордоном містяться у Консульському статуті України, затвердженому Указом Президента України від 2 квітня 1994 року [9]. Консульській легалізації присвячена глава XII Консульського статуту України (далі – КС), яка складається всього лише з двох статей. Відповідно до ст. 54 КС, консул легалізує документи і акти, складені за участю властей консульського округу, або такі, що виходять від цих властей. Органи України приймають такі документи і акти на розгляд лише при наявності консульської легалізації, якщо інше не передбачено законодавством України або міжнародним договором, учасником якого є Україна і держава перебування.

Статтею 55 КС встановлюються категорії документів і актів, що не підлягають легалізації. Це, зокрема, документи і акти, які суперечать законодавству України або можуть за своїм змістом завдати шкоди інтересам України, або містять відомості, що порочать честь і гідність громадян. При цьому у КС не зазначається жодних вимог, характеристик і категорій офіційних документів, які можуть бути легалізовані.

У ст. 54 КС також дано визначення консульської легалізації документів, яка, згідно зі статутом, полягає в установленні та засвідченні справжності підпису, повноважень посадової особи, яка підписала документ чи акт або засвід-

чила попередній підпис на них, справжності відбитка штампа, печатки, зразки яких отримано консулом офіційним шляхом від компетентних органів держави перебування. У КС встановлено, що порядок консульської легалізації має бути встановлений Міністерством закордонних справ України.

Відзначимо, що на практиці існують випадки, коли консульська легалізація полягає не у засвідченні підпису, повноважень посадової особи або відбитка штампа, а в засвідченні дійсності документа. Наприклад, у п. 4.6. Інструкції врегульовано легалізаційні правовідносини, що виникають при легалізації деяких категорій документів про освіту. Так, при поданні представником навчального закладу, який видав документ, та за наявності листа-звернення навчального закладу, засвідченого в міністерстві, іншому центральному органі виконавчої влади, до сфери управління якого належить навчальний заклад, дипломи про вищу та середню спеціальну освіту міжнародного зразка, випуски із залікових відомостей, дипломи Вищої атестаційної комісії України проходять процедуру легалізації безпосередньо в Департаменті консульської служби МЗС України. Тобто здійснюється процедура засвідчення дійсності самого документа. У цьому випадку на документі робиться напис «Цей документ легалізовано в Департаменті консульської служби МЗС України».

Визначення консульської легалізації у КС не можна вважати вичерпним. Окрім цього, таке розуміння консульської легалізації не узгоджується з пунктом 1.2 Інструкції, яким визначено, що консульська легалізація офіційних документів – це також процедура підтвердження дійсності оригіналів офіційних документів. Отже, визначення «консульської легалізації» у КС значно вужче порівняно з визначенням, закріпленим положеннями Інструкції.

Після приєднання України до Конвенції, що скасовує вимогу легалізації іноземних офіційних документів, згода на обов'язковість якої надана Законом України «Про приєднання України до Конвенції, що скасовує вимогу легалізації іноземних офіційних документів» від 10 січня 2002 року [10], процедуру консульської легалізації між Україною та країнами-учасницями Конвенції було замінено проставленням спеціального штампа «апостиль». Конвенція набула чинності між Україною та іншими державами-учасницями Конвенції, що не висловили заперечень проти її приєднання, з 22 грудня 2003 року. На сьогодні учасниками цієї Конвенції, крім України, є 99 країн світу. Спочатку Бельгія та Німеччина висловили застереження щодо приєд-

нання України до Гаазької конвенції, проте на сьогодні обидві країни заперечення зняли.

Єдиною формальною вимогою, яка має місце при застосуванні норм Конвенції, є проставлення апостилі компетентним органом України для представлення на території держав-учасниць Конвенції. А офіційні документи таких держав, що використовуються на території України, мають бути засвідчені апостилем, який проставляє компетентний орган держави, із якої походить документ.

Вимоги до апостилі містяться у статтях 4 і 5 Конвенції. *Апостиль* – це спеціальний штамп (має форму квадрата зі стороною не менше 9 см), який проставляється на офіційних документах, що надходять від держав-учасниць Конвенції та засвідчує справжність підпису особи під документом і автентичність відбитка печатки або штампа, яким скріплено відповідний документ. При цьому дійсність апостилі не поширюється на зміст офіційного документа, до якого він прикріплений.

Апостиль, який був проставлений відповідно до вимог Конвенції у країні походження документа, повинен бути прийнятий і діяти в будь-якій країні. Держава подачі документа не може відмовити у прийнятті апостилі на підставі того, що вони не відповідають внутрішнім вимогам цієї держави та способам проставлення. Розбіжності у формі апостилі серед органів, що його проставляють, не можуть бути причиною для відхилення такого апостилі, якщо можна чітко визначити його як такий, що виданий на основі Конвенції [11].

Реалізуючи вимоги статей 3, 4 і 6 Конвенції постановою Кабінету Міністрів України «Про надання повноважень на проставлення апостилі, передбаченого Конвенцією, що скасовує вимогу легалізації іноземних офіційних документів» № 61 від 18 січня 2003 року (далі – Постанова КМУ № 61) [12], були визначені органи, які відповідно до їх компетенції уповноважені проставляти апостиль на документах, виданих на території України: Міністерство освіти і науки – на офіційних документах, виданих навчальними закладами, державними органами, підприємствами, установами й організаціями, що стосуються сфери освіти і науки; Міністерство юстиції – на документах, що видаються органами юстиції та судами, а також на документах, що оформляються нотаріусами України; Міністерство закордонних справ – на всіх інших видах документів.

Постановою Кабінету Міністрів України від 20 жовтня 2011 року № 1109 [13] були

внесені зміни до постанови КМУ № 61 і повноваження на проставлення апостиля на документах про державну реєстрацію актів цивільного стану були передані Міністерством юстиції до Державної реєстраційної служби України із внесенням відповідних змін до Положення про Державну реєстраційну службу України, затвердженого Указом Президента України від 6 квітня 2011 року № 401 [14].

На виконання Постанови КМУ № 61 спільним наказом Міністерства закордонних справ України, Міністерства юстиції України і Міністерства освіти і науки України від 5 грудня 2003 року № 237/803/151/5 [15] були затверджені Правила проставлення апостиля на офіційних документах, призначених для використання на території інших держав (далі – Правила), які регламентують порядок проставлення апостилю на офіційних документах, що виходять з України.

Правила складаються із 22 пунктів, у яких визначено на яких документах проставляється апостиль, встановлено причини відмови у проставленні апостилю, регламентовано процедуру проставлення апостилю, зазначено порядок подання документів для проставлення штампа «апостиль», а також термін розгляду документів, поданих на проставлення апостилю, встановлено вимогу щодо ведення журналу реєстрації проставлення апостилів і наведено зразок сертифіката апостилю.

Аналіз цього нормативно-правового акту свідчить, що не всі етапи процедури апостилювання іноземних офіційних документів в Україні було регламентовано достатньо чітко. Наприклад, у п. 8 Правил зазначено, що посадові особи компетентних органів повинні мати зразки підписів посадових осіб, від яких виходять чи можуть виходити офіційні документи, тоді як коло таких осіб досі залишається невизначеним, як і сама процедура витребування та каталогізації зразків підписів і печаток у відповідних органах.

Невизначеність у Правилах вичерпного переліку вимог до оформлення різних категорій документів, які подаються для проставлення апостилю (рішення суддів, довідки про реєстрацію місця проживання (перебування) на території України тощо) пов'язана із багатьма проблемами правозастосовної практики. Наприклад, відповідно до практики проставлення апостилів, що склалася у відділі правової допомоги та легалізації документів Департаменту нотаріату, банкрутства та функціонування центрального засвідчувального органу Міністерства юстиції України, штамп ставиться лише на документах із

гербовою печаткою. Наприклад, деякі довідки, що видаються органами суду, можуть містити печатку «Для довідок». Оскільки вимога щодо обов'язкової наявності гербової печатки на офіційних документах, поданих для проставлення апостиля, у нормативно-правових актах прямо не зафіксована, формально, виникали труднощі при обґрунтуванні відмови у проставленні апостиля на таких документах.

У цілому, основним проблемним аспектом, пов'язаним із Правилами проставлення апостилю в Україні, є концептуальна невідповідність механізму імплементації міжнародних норм у національне законодавство. При створенні Правил деякі міжнародно-правові норми були просто механічно перенесені із Конвенції у законодавство України без урахування особливостей правової системи нашої держави (наприклад, невідома чинному законодавству категорія «адміністративний документ»).

У Правилах не закріплені деталізований механізм засвідчення окремих категорій документів, які проходять його у кілька етапів (медичні довідки, довідки, видані підприємствами, установами й організаціями, що стосуються сфери освіти, довідки про реєстрацію місця проживання (перебування) на території України тощо). Це питання вже було частково вирішено Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України щодо порядку оформлення документів, які видаються підприємствами, установами й організаціями, що стосуються сфери освіти та науки. Так, наказом Міністерства освіти і науки України від 10 березня 2009 року № 220 [16] був затверджений Порядок проставлення в Міністерстві освіти і науки, молоді та спорту України апостилю на офіційних документах, виданих навчальними закладами, державними органами, підприємствами, установами й організаціями, що стосуються сфери освіти і науки. У цьому Порядку врегульовані питання проставлення спеціального штампа апостилів на офіційних документах про освіту та вчені звання, які були складені на території України та зазначено перелік нормативних актів, у яких визначені документи, що стосуються сфери освіти і науки, і на яких може бути проставлено апостиль. Зроблено спробу виділити деякі види адміністративних документів, до яких віднесено архівні довідки, навчальні плани, довідки, що видаються навчальними закладами, державними органами, підприємствами, установами й організаціями, що стосуються сфери освіти і науки. Значним кроком вперед стало передбачене вказаним Поряд-

ком введення автоматизованої бази даних документів, які подаються для проставлення апостилю та формування архіву таких документів в електронному вигляді.

Крім зазначеного Порядку, Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України прийняло ще низку відомчих нормативів, що визначають організаційні заходи здійснення процедури проставлення апостилю: наказ від 20 травня 2009 року № 428 «Про заходи щодо підготовки документів до проставлення апостилю» [17] та наказ від 26 жовтня 2010 року № 1012 «Деякі питання нострифікації та апостилювання» [18].

Проблеми процесуально-організаційного характеру розв'язувалися також Міністерством юстиції України та Державною реєстраційною службою України. Так, зокрема, з метою вдосконалення роботи з питань проставлення апостиля на офіційних документах, призначених для використання на території інших держав та упорядкування надання адміністративної послуги з проставлення апостиля наказом Міністерства юстиції України від 11 вересня 2007 року N 757/5 «Про організацію роботи з питань проставлення апостилю на офіційних документах, призначених для використання на території інших держав» (із змінами і доповненнями) [19] були затверджені форми заяв, що подаються фізичними та юридичними особами для проставлення апостиля чи оформлення документів для подальшої консульської легалізації, та зменшені терміни розгляду документів, поданих безпосередньо фізичною особою, якої вони стосуються, або її родичами, за умови документального підтвердження родинних чи шлюбних відносин, для проставлення апостилю.

Установлення вимоги письмової форми для заяви на проставлення штампів апостилів має велике практичне значення. У Конвенції про апостилю та у пункті 19 Правил передбачено лише вимогу щодо зазначення порядкового номера, який відповідає пункту 8 штампів апостиля; дати і ким проставлений апостиль (пункт 6 і 7 штампів апостиля); прізвища особи, яка підписала поданий документ, та якість, в якій вона виступала, а стосовно документів, які не підписані – назву органу, що проставив печатку або штамп (пункт 2 і 3 штампів апостилю). У заявах же зазначається прізвище, ім'я та по батькові особи, яка подає документи для проставлення апостилю, назва документа, що посвідчує особу, місце її проживання, назва країни де буде використовуватись документ, а також назва і реквізити самого документа. Крім того, при поданні документа на

апостилювання заявнику видається корінець цієї заяви, який він подає для отримання вже оформленого документа.

Ці заходи спрямовані на запобігання корупційним ризикам і зловживання з боку осіб, уповноважених на проставлення апостилю, а також можливим шахрайським діям заявників і вжиттю своєчасних заходів реагування та повідомлення відповідних правоохоронних органів у випадку подання підrobних документів. Окрім того, вони передбачають можливість надання консультацій правового характеру з питань специфіки оформлення окремих категорій документів відповідно до вимог іноземних країн. Статистичний аналіз заяв може бути використаний для здійснення моніторингу щодо кількісних і видових характеристик документів, поданих для проставлення апостилю.

Наказом Міністерства юстиції України від 19 січня 2012 року № 94/5 «Про встановлення порядку роботи по проставленню апостилю на документах про державну реєстрацію актів цивільного стану» [20] затверджені терміни розгляду заяв для проставлення апостиля на документах про державну реєстрацію актів цивільного стану та затверджено аналогічні зазначеним вище, форми заяв, що подаються до Державної реєстраційної служби України для проставлення апостилю на таких документах.

Висновки. Приєднання України до Гаазької Конвенції 1961 року стало значним кроком на шляху залучення нашої країни до світових процесів у сфері уніфікації міжнародного документообігу. Здійснене дослідження комплексу національно-правових і міжнародно-правових норм, що регулюють процедуру легалізації офіційних документів для дії за кордоном, в Україні дозволило виділити два основні способи легалізації документів: консульська легалізація документів і проставлення штампів «апостиль» згідно із положеннями Гаазької Конвенції 1961 року. Хоча заміна складної та тривалої процедури консульської легалізації документів для дії за кордоном одноступеневою процедурою проставлення спеціального штампів «апостиль» є важливим етапом забезпечення ефективної реалізації належних приватним особам прав, свобод і законних інтересів, багато процедурно-процесуальних та організаційних елементів механізму проставлення штампів «апостиль» потребують доопрацювання для обґрунтованої імплементації у систему національного законодавства України.

Аналіз нормативно-правової бази, відповідно до якої здійснюється правова регламента-

ція легалізації документів для дії за кордоном, в Україні свідчить про те, що правовий механізм визнання, встановлення достовірності й апостилювання документів для використання на території іноземних держав не розроблений повною мірою, а норми, що регулюють легалізаційні процеси містяться у низці розрізаних законодавчих і нормативно-правових актів, що виключає можливість законодавчого визначення цілісно логічної, чіткої, взаємоузгодженої, поетапної регламентації різних способів легалізації документів для дії за кордоном.

Список літератури

1. Манько Д.Г. Легалізація як правова процедура /дисертація кандидата юридичних наук : 12.00.01 /Одеса, 2010. – 226 с.
2. Юридичні терміни. Тлумачний словник / В.Г. Гончаренко, П.П. Андрушко, Т.П. Базова та ін.; за ред. В.Г. Гончаренка. – К.: Либідь, 2003. – 320 с.
3. Популярна юридична енциклопедія - К.: Юрінком Інтер, 2002. – 528 с.
4. Закон України «Про міжнародне приватне право» 23 червня 2005 р. // Відомості Верховної Ради України, – 2005, № 32, ст. 422.
5. Конвенція, що скасовує вимогу легалізації офіційних документів // Відомості Верховної Ради України, 2002, N 23, ст. 153.
6. Юридична енциклопедія: В 6 т. / Ю. С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. — К.: Українська енциклопедія, 2010. – С. 465, [3].
7. Інструкція про порядок консульської легалізації офіційних документів в Україні і за кордоном. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0535-02
8. Роз'яснення Міністерства юстиції України від 12.01.2011 «Консульська легалізація офіційних документів» - Електронний ресурс.- Режим доступу: [http://www.justzp.gov.ua/img/userfiles/konsylska%20legalizaciya\(1\).doc](http://www.justzp.gov.ua/img/userfiles/konsylska%20legalizaciya(1).doc)
9. Консульський статут України. – Електронний ресурс.- Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/127/94>
10. Закон України «Про приєднання України до Конвенції, що скасовує вимогу легалізації іноземних офіційних документів» від 10 січня 2002 р. // Інтернет-джерело: zakon.rada.gov.ua.
11. Висновки та рекомендації, прийняті комісією з практичного застосування Гаазьких конвенцій про апостиль, отримання доказів, вручення документів (28 жовтня – 4 листопада 2003 року).- Електронний ресурс.- Режим доступу: http://www.hcch.net/index_en.php?act=publications.details&pid=3121&dtid=2
12. Постанова КМУ «Про надання повноважень на проставлення апостиля, передбаченого Конвенцією, що скасовує вимогу легалізації іноземних офіційних документів» № 61 від 18 січня 2003 року // Електронний ресурс.- Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/61-2003-%D0%BF>
13. Постанова КМУ № 1109 від 20 жовтня 2011 року // Електронний ресурс.- Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1109-2011-%D0%BF>
14. Указ Президента України Про затвердження Положення про Державну реєстраційну службу України від 6 квітня 2011 року № 401 // Електронний ресурс.- Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/401/2011>
15. Наказ Міністерства закордонних справ України, Міністерства юстиції України і Міністерства освіти і науки України від 5 грудня 2003 року № 237/803/151/5 «Про затвердження Правил проставлення апостиля на офіційних документах, призначених для використання на території інших держав» // Електронний ресурс.- Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1151-03>
16. Наказ Міністерства освіти і науки України від 10 березня 2009 року № 220 Про затвердження Порядку проставлення в Міністерстві освіти і науки, молоді та спорту України апостиля на офіційних документах, виданих навчальними закладами, державними органами, підприємствами, установами і організаціями, що стосуються сфери освіти і науки.// Електронний ресурс.- Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0262-09>
17. Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 20 травня 2009 року № 428 «Про заходи щодо підготовки документів до проставлення апостиля» // Електронний ресурс. - Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/index.php/ua/diyalnist/apostil/6630>
18. Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 26 жовтня 2010 року № 1012 «Деякі питання нострифікації та апостилювання» // Електронний ресурс.- Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/index.php/ru/diyalnist/nostrifikatsiya/6631-normativno-pravova-baza>
19. Наказ Міністерства юстиції України від 11 вересня 2007 року № 757/5 «Про організацію

роботи з питань проставлення апостиля на офіційних документах, призначених для використання на території інших держав» // Електронний ресурс. - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0838-08>

20. Наказ Міністерства юстиції України від 19 січня 2012 року № 94/5 «Про встановлення порядку роботи по проставленню апостиля на документах про державну реєстрацію актів цивільного стану» Електронний ресурс.- Режим доступу: [zakon.rada.gov.ua>go/z0094-12](http://zakon.rada.gov.ua/go/z0094-12)

Стаття надійшла до редколегії 3 червня 2013 року.

Рекомендована до опублікування у "Віснику" членом редколегії О.В. Гетманцевим.

G.S. Dyomkina

Legal regulation of sphere of documents legalization for actions abroad

Summary

The article suggests overall investigation into national and international legal regulation of the legalization of documents for use abroad in Ukraine. The author carries out detailed analysis of Ukrainian normative legal acts regulating the procedure of consular legalization and describes peculiarities of «Apostille» stamp application procedure as determined by the Hague Convention.

Key words: legalization of documents for use abroad, legal procedure, consular legalization, stamp apostille, legal regulation.

Г.С. Демкина

Нормативно-правовая регламентация сферы легализации документов для действия за границей

Аннотация

Осуществлено комплексное исследование национально-правовых и международно-правовых норм, регулирующих деятельность уполномоченных органов в процессе реализации процедуры легализации в Украине. Проанализировано нормативно-правовые акты, в соответствии с которыми в Украине осуществляется консульская легализация документов для действия за границей, и определены особенности процедуры проставления штампа «Apostille», как способа легализации документов, предусмотренных Гаагской Конвенцией.

Ключевые слова: легализация документов для действия за границей, правовая процедура, консульская легализация документов, проставление штампа «апостиль», нормативно-правовая регламентация.